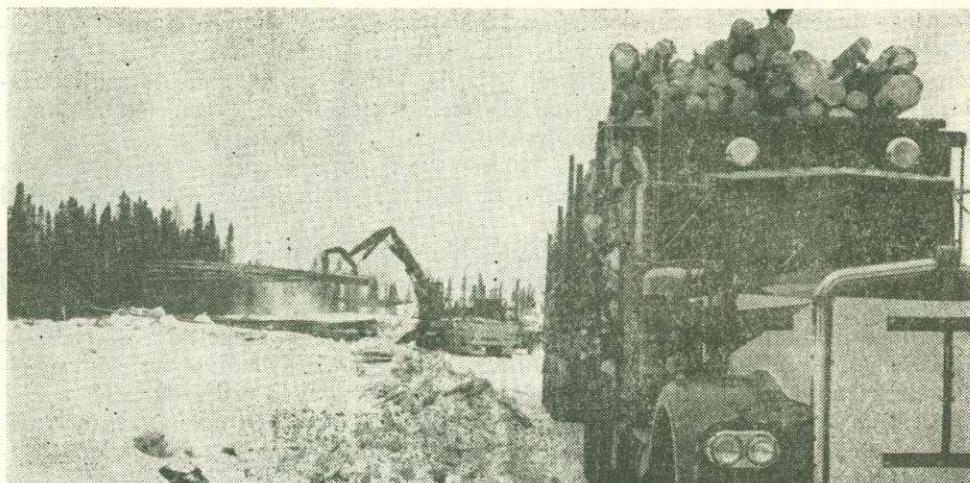




A gallyazó és daraboló processzor szállításra előkészített anyagát önjáró daru rakja a szuper-széles, 20 tonnás teherautóra. A hosszúfás szerelvény esetenként 200 km-t is utazik míg elér a felhasználóhoz

KANADA TÜNEDEZŐ ERDŐVAGYONA

Kanada erdészeti nagyhatalom. Erdőipara a világ termeléséből 14 százalékkal részesül, egyben a világ legnagyobb faexportőre. Az iparág egymillió embert foglalkoztat. A 340 millió hektárnyi erdőterületből 196 millió hektár tekinthető gazdasági erdőnek. Mégis, közéleti és politikai viták örökzöld témája az aggodalom, hogy az erdőfelújítás nem megfelelő kivitele miatt az ezredfordulóra a világ második legnagyobb erdővagyonával rendelkező országban fahiány várható.

A hetvenes évek végéig az erdőgazdálkodás Kanadában gyakorlatilag egyet jelentett a fakitermeléssel. Az erdőterület legnagyobb része (90%) állami tulajdonban van, állami erdészeti vállalkozás azonban nincs, így a kitermelés és feldolgozás területbérletek formájában magánvállalatok kezében van.

A tulajdonviszonyok miatt az állam (illetve a tartományok) feladatának tekintik a felújítás, ápolás finanszírozását, ami saját szervezet hiányában óriási gondot jelent. Mivel a fakitermelés zöme még ma is érintetlen őserdőkben folyik, a rendelkezésre álló pénzalapok nagyobb részét maga a feltárás viszi el, és a fennmaradó keret egyszerűen nem elegendő az erdőfelújítás hatékony végrehajtásához. A jelenlegi feszült gazdasági helyzetben a tartományi kormányok nemhogy bővítik, hanem inkább tovább csökkentik a ráfordításokat a költségvetési hiányok fedezése érdekében.

Az erdőművelési munkák finanszírozása elsősorban politikai problémát jelent: a 4–5 éves választási időszak perspektívájára beállított parlamenti demokrácia egyelőre képtelen megbirkózni az erdőgazdálkodás hosszú távú gondjaival. Ez az állapot néha egészen különös helyzeteket teremt. Így például 1929 és 1984 között a szövetségi kormány a tartományok erdőfelújítási tevékenységét 80 millió dollárral támogatta. Ugyanebben az időszakban 430 millió dollárt fordított több fejlődő ország erdőtelepítéseinek segélyezésére.



Kitermelés után visszahagyott „hulladékter” Észak-Ontarióban. A nagy szállítási távolságok miatt csak a lucot szállítják ki az erdőből. A jegenyefenyő és rezgőnyár kitermelése nem gazdaságos, emiatt a vágástér megtisztítása és egyben felújítása lehetetlen

A hetvenes évek végén kezdődött meg néhány tartományban az erdőgazdálkodási szerződések bevezetése. Ezek értelmében az állami erdőterületen gazdálkodó vállalat kötelezettséget vállal a vágásterületek előírás szerinti felújítására. A munkát rendszerint alvállalkozók végzik. Az államerdészeti szolgálat rendelkezésre bocsátja a csemetét és téríti a költségeket. Öt év után ellenőrzik az eredményességet és meg nem felelő felújítás esetén a vállalati kitermelési kvótát csökkenthetik.

Az ültetés a kanadai tajgán általában igen nehéz körülmények között végzett kézi munkát jelent. A legközelebbi lakott település akár több száz kilométer távolságban lehet, a terep alig járható (a kitermelt faanyag jelentős része, néha akár a fele is a vágásterületen marad), mindehhez hozzájön a moszkító tömege, amit csak edzett „öslakosok” tudnak elviselni. A bérezés ennek megfelelően jó: egy ültető munkás kedvező körülmények között akár ezer dollárt is megkereshet egy hét alatt. Általában diákokat és indián vándormunkásokat szerződtetnek az ültetési időnyre, állandó erdőművelő munkásgárda nem létezik.

Az erőfeszítések ellenére sem lehet ma még átütő sikerről beszélni. A felújítatlan vágások területe Kanadában jelenleg 25–30 millió hektárra tehető és ez évente újabb 1,2 millió hektárral növekszik. Ontario tartományban az évi 150–190 ezer ha tarvágás alig 60 százalékát újítják fel, ennek mintegy felét ültetve. Talajelőkészítést és ápolást csak a legszükségesebb mértékben végeznek. Így érik el, hogy a felújítás hektáronkénti költsége még forintra átszámítva is a hazai szint alatt marad.

Nem kis gondot jelent a munkák irányítása, ellenőrzése sem. A tajgaövezetben egy erdőmérnökre átlagosan 500 ezer ha erdőterület kezelése hárul. A vágáshelyek sok esetben nehezen felújíthatók, mocsarasodásra hajlamosak, vagy éppen a nagyon vékony termőréteg miatt könnyen kiszáradnak.

A problémákat a kanadai erdőművelők is látják, a megoldást azonban nem könnyű megtalálni a természetföldrajzi és politikai korlátok között. Mielőtt

bárki elhamarkodottan ítélne a szakmai előrelátás hiányáról, figyelembe kell venni azt a körülményt, hogy a kanadai erdőipar kifejezetten exportorientált iparág, és a szabad világpiac versenyében kell megállja a helyét. Felújításra fordítható többletköltséget csak a felvevő piacok keresleti viszonyai függvényében tud áthárítani. A kanadai erdőművelők lidérces álma az, hogy mi történik, ha a növekvő felújítási költségek tovább rontják az erdőipar versenyképességét. Nem kétséges, hogy a beruházók érdeklődése más, jövedelmezőbb források felé fordulna. Gyökeres változásra ezért rövid távon nem lehet számítani.

Nem árt elgondolkozni rajta, hogy még egy ilyen óriási erdőforrásokkal rendelkező ország sem képes kivonni magát a világgazdasági helyzet hatása alól. Aligha valószínű, hogy hazai erdőművelésünk jelenlegi hatékonysága kielégítő ilyen hatások kivédésére. A hatékonyság fokozását ezek a külső körülmények is kényszerítik, ha csak fel nem adjuk pozícióinkat a világgazdaságban.

Dr. Mátyás Csaba

Delphi módszerrel gyűjtött adatok számítástechnikai feldolgozásának lehetősége

DR. TIBAY GYÖRGY

*„Az önmagáért való változtatás úgyszólván olyan veszélyes,
mintha egyáltalán nem történne változás. A változásnak a célt
kell követnie...” — V. Riccardó—V. Lombardi—M. Ludovica*

A vállalatok fennmaradása és eredményes működése — a mai közgazdasági környezetben — szorosan összefügg azzal, hogy a vezetője, illetve vezetői milyen mértékben és színvonalon képesek a szüntelen újító változtatás elvét magukévá tenni és a folytonos egyensúlyt biztosítani. A folytonos egyensúly biztosítása azt jelenti, hogy olyan ideiglenes egyensúlyállapotot kell elérni, amely új változásokat vált ki és ezekben olyan újabb helyzeteket, megoldásokat kell keresni, hogy ismét egyensúlyállapot következzen be. Mindezek a vállalatok termelésirányításának hatékonyságában jutnak leginkább kifejezésre. A termelésirányítás hatékonyságára pedig — a műszaki-gazdasági változások révén — egyidejűleg számos tényező hat.

Ebben a környezetben az irányítási, a szervezési és a vezetési munka kellő színvonalú vitele előtérbe kerül. Ezen belül az olyan megoldásokat, módszereket kell középpontba állítani, amelyekkel — különösebb beruházások, ráfordítások nélkül — a termelésirányítás eredményessége fokozható. Így merült fel annak szükségessége, hogy keressük azokat a gyakorlatban alkalmazható módszereket, amelyek lehetővé teszik:

- a termelésirányítás hatékonyságát befolyásoló tényezők feltárását és súlyozását,
- a feltárt és súlyozott tényezők egyidejű figyelembevételét,
- a szubjektivitás lehető kiküszöbölését,
- a vállalatoknál meglevő hibák, hiányosságok, gyenge oldalak egzakt elemzését.